СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Пам'ятайте про Україну!

Ч. 167. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 3-го ВЕРЕСНЯ 1986 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, SEPTEMBER 3, 1986 No. 167. VOL. XCIII

У Конгресі відзначать 10-ліття Української Гельсінкської Групи

Конгресмен Джералд Соломон серед членок Філядельфійського Комітету.

Філядельфія (КОНЛПУ). — В липні цього року Філядельфійський Комітет Оборони Національних і Людських Прав в Україні відбув ряд зустрічів з сенаторами та конгресменами, щоб запланувати відзначення 10-ліття Української Гельсінкської Групи, що її постання припадає на 9-те листопада цього року. З огляду на вибори, що будуть у листопаді, Конгрес не матиме сесій в тому місяці, і через це наше відзначення річниці УГГ перенесено на день 23-го вересня ц.р. Сенатор Альфонс Д'Амато з Ню Йорку, який очолює Комісію Безпеки і Співробітництва в Европі, пообіцяв зорганізувати в Сенаті так звані „special orders" — особливі порядки дня (зранку перед сесіями) і „minutes" протоколи, де насвітлять історію постання і діяльності Української Гельсінкської Групи та її брутальний розгром совєтами. В Палаті Репрезентантів цей „special order" відбудеться по закінченні сесії. Тут організатором є конгресмен Джералд Соломон, який співочолює Підкомітет людських прав.

Філядельфійський Комітет ОНЛПУ робить різні старання, щоб було влаштоване переслухання перед Комісією Безпеки і Співробітництва в Европі, як і перед Підкомітетом людських прав.

Увечорі того ж вівтірка, 23-го вересня, влаштовується прийняття для сенаторів і конгресменів та гостей. Пенсильванійський конгресмен Вілліям Грей, який очолює Комітет фінансів, є одним із спонзорів. Він пообіцяв зайнятися технічною підготовою прийняття. Філядельфійський Комітет, що є в постійному контакті зі сенаторами і конгресменами, просить українське громадянство заохочувати своїх сенаторів і конгресменів взяти участь у відзначенні річниці Української Гельсінкської групи.

Популярність Дж. Буша зростає

Ню Йорк. — Якщо б президентські вибори відбулися нині і кандидатом республіканців був нинішній віцепрезидент Джордж Буш то він легко переміг би свого противника — чи то губернатора стейту Ню Йорк Маріо Квомо, чи сенатора Гері Гарта.

Згідно з даними опитування громадської думки, що його недавно провела нюйоркська фірма Пенн енд Шон, в поєдинку Буш — Квомо віцепрезидент дістав би підтримку 56 відсотків виборців, а Квомо лише 26 відсотків. В суперництві з Гартом Буш набрав би 46 відсотків голосів, а Гарт лише 38.

Фірма Пенн енд Шон проводить опитування громадської думки переважно на просьбу демократів. На цей раз керівники фірми вирішили самі, без чиє-небудь просьби, розвідати політичний грунт в країні. Джей Пенн, один з співвласників фірми, так прокоментував підсумки опитування: „Багато демократів вважає, що їх кандидат здобуде легку перемогу, якщо кандидатом республіканців буде Буш. Проведене опитування спростувало цю думку".

Син губернатора і його політичний асистент Ендрю Квомо сказав, що губернатор не має наміру брати участь в президентській виборній кампанії, тому проведене опитування є недоречним.

„А нас підсумки опитування зовсім не здивували. Наші дані також показують, що віцепрезидент користується більшою популярністю, ніж можливі кандидати демократів", — сказав політичний дорадник Джорджа Буша Лі Етвотер.

Державні службовці дістануть тільки 2 відсотки підвишки платень

Лос Анджелес, Каліф. — Президент Реген схвалив підвишку лише на 2 відсотки заробітних платень, пропонованих для федеральних службовців, що їх є в Америці 2.1 мільйона осіб, тут у четвер, 28-го серпня, кажучи при тому, що дати більшу підвишку не дозволяють економічні умовини в країні. Президент Реген повідомив Конгрес проклямацією, ним виданою тут, що він відкине рекомендацію Дорадчого комітету для федеральних платень, яка називала підвишку у висоті пересічно аж 23.79 відсотка, щоб, — каже цей Комітет, — „зрівняти федеральні платні з платнями в приватному секторі за ту саму працю". Як пригадуємо, в минулому році Президент взагалі висловлювався проти будь-які навіть найменші підвишки для державних працівників, тож це вже є значна зміна в настанові Президента до цього питання. Підвишка вступить в силу з 1-им січня 1987 року, хіба що обидві палати Конгресу її б відкинули, — згідно з Едвином Л. Дейлом мол., речником Бюра менеджменту бюджету.

Все ще валкується справа миру на Близькому Сході

Вашінгтон, Д.К. — Державний департамент тепер переглядає свою Близькосхідню політику, шукаючи хоч малої щілинки, щоб могти оживити цей мировий процес, який цілком опинився в стадії вмирання. Познаки на серпневому дипломатичному небі стали раптом більш обіцяючими: ізраїльський прем'єр Шімон Перез вів розмови з марокканським королем Гассаном; відбулася також коротка зустріч поміж совєтськими й ізраїльськими офіційними представниками. Не зважаючи на публічне запевнення з Державного департаменту, державний секретар Джордж Шулц також проведе частину свого турне в Ізраїлі під час плянованої поїздки в той терен, і сподіваються, що він схочить нераз з Каїро до Єрусалиму і знову з Єрусалиму в Каїро ще заки президент Єгипту Госні Мубарак зустрінеться з Ш. Перезом, що очікується в світі.

Зустріч поміж Мубараком і Перезом має полагодити справу приналежності малої смужки Синаю, що зветься Таба, але присутність там Дж. Шулца може збільшити „порядок денний". Для успіху ж будь-якого потрібна обов'язково співпраця палестинців, яким Ясір Арафат, лідер ПЛО, досі заборонив вступати в мировий процес, хоч його до переговорів кличе Мубарак, попереджуючи Арафата, що така упертість Арафатова призведе до того, що мировий процес відбуватиметься без ПЛО, бо знайдеться хто інший, що говоритиме в імені палестинців. Проте знавці Близькосхідніх справ уважають, що і цей раз миру в тому обширі не вдасться осягнути. У жожному разі — цього не вдасться зробити без Арафата, а він досі не подає знаків на співпрацю, і ніхто інший, — пише „Ю.С. Ньюз енд Ворлд Ріпорт" з 1-го вересня, — не має повновaження промовити з рамени палестинців, а вже в жовтні коли в Ізраїлі прийде до керма країною речник партії Лікуд Іцгак Шамір, менше згоривлий від Ш. Переза, то мир на Близькому Сході знову залишиться річчю не до здійснення. Є ще одна справа, яка турбує американських дипломатів, а це, щоб Близькосхідні справи не були поставлені на „порядок дня" Вершинної зустрічі поміж президентом Регеном і Міхаїлом Горбачовим, бо тоді буде встановлено прецедент — досі бо у справи Близького Сходу американи не хотіли впускати „непрошених гостей" совєтів, воліючи обходитись без них і, очевидно, варт було б для Америки такий стан затримати і надалі.

В Москві заарештований американський репортер

Москва. Агенти КҐБ заарештували тут репортера американського журналу „Ю.С. Ньюз енд Ворлд Ріпорт" Николая Данілова. Він був заарештований в той момент, коли його знайомий Міша передавав йому пакет. Як потім виявилося, в пакеті були дві мапи з позначкою „секретно" і фотографії військового обладнання та якогось військового об'єкта.

Американські репортери і дипломати, акредитовані в Москві, а також представники Державного департаменту охарактеризували акцію КҐБ як провокацію, спрямовану на погіршення американсько-совєтських відносин напередодні зустрічі на вершинах.

Дії КҐБ можна розцінювати і як відплатну акцію на арешт совєтського громадянина Геннадія Захарова, спійманого в Ню Йорку на гарячому, коли йому передавали секретні інформації. Жінка Н. Данілова, Руф, повідомила, що в день арешту мужа його знайомий на ім'я Міша зателефонував Ніколаєві додому і домовив ся про зустріч. Данілов познайомився з Мішею чотири роки тому під час поїздки в столицю Киргизії Фрунзе. Міша цікавився життям на Заході і американською літературою. Данілов передав йому дві книги Стівена Кінга і сказав, що це прощальний подарунок перед швидким від'їздом його з СССР. Міша протягнув Данілову пакет, в якому, за його словами, були вирізки з киргизьких республіканських газет.

Нічого не підозріваючи, Данілов взяв пакет і моментально був схоплений численними агентами КҐБ, які появилися на місці зустрічі.

„Це була явна провокація, — сказала Руф Данілова. — Нік і я завжди з великою обережністю ставилися до випадкових знайомих, але Мішу ми знали чотири роки, і були впевнені, що він порядна людина. Мабуть КҐБ примусив його взяти участь у провокації".

Американські дипломати в Москві вважають, що Данілова спробують обміняти на Г. Захарова, суд над яким ще не відбувся.

Речник Державного департаменту Пітер Мартінес у зв'язку з арештом репортера зробив таку заяву: „На ша амбасада в Москві повідомила, що Ніколай Данілов був затриманий при одержанні секретних інформацій від совєтського громадянина. На підставі даних, які ми маємо, Державний департамент вважає затримання абсолютно незаконним. На найвищому рівні тут і в Москві ми висловлюємо протест, підкреслюючи нашу впевненість, що Данілов не міг бути замішаний в діяльності, несумісній з його статусом, і вимагаємо його негайного звільнення".

Ніколай Данілов народився в Парижі в 1934 році. Він виріс і виховувався в Ню Гемпшир, закінчив Гарвардський університет, а відтак дістав диплом Оксфордського університету в Англії. Він досконало володіє російською і французькою мовами. Його вважали одним з найбільш інформованих західних репортерів у Москві.

Прадід Данилова брав участь у повстанні декабристів, а дід був царським генералом і брав участь в придушенні робітничих повстань в Росії в 1905 році. Після большевицького перевороту дід і батько Данилова втекли до Франції.

Сенатор-демократ Даніел Патрик Мойніген заявив, що ні один американський журналіст не виконував розвідчих доручень, а арешт Данилова є грубою спробою КҐБ відімстити за арешт свого шпигуна Г. Захарова.

„Совєтський уряд повинен негайно наказати своїм секретним службам звільнити Данилова, — сказав Д. Мойніген. В противному випадку совєти не дістануть ні збіжжя, ні переговорів на вершинах. Ми зведемо відносини до мінімуму і будемо продовжувати таку політику стільки часу, скільки буде потрібно".

У СВІТІ

ЗАХІДНІ ДИПЛОМАТИ В АФГАНСЬКІЙ столиці повідомили, що антиурядові партизани підірвали величезний склад амуніції восьмої афганської дивізії, розміщений 5 кілометрів на захід від Кабулю. Дипломати вважають вибух одним з найбільших ударів, нанесених маріонетковому режимові Наджіба. Кабульське радіо повідомило, що вибух дійсно стався, але пояснило його „технічними несправностями і недбалим ставленням окремих військовослужбовців". В заяві, переданій радіом, говориться про створення урядової комісії, якій доручено знайти винних і віддати їх до суду у відповідності з законом воєнного часу.

УРЯД МЕХІКО НАДІСЛАВ Вашінгтонові дипломатичну ноту, що стосується дій на мехіканській території агентів американського управління в справі боротьби з наркотиками. Нота Мехіко є відповіддю на ноту З'єднаних Стейтів Америки з приводу арешту в Гвадалярі агента цього управління Віктора Кортеза. В своїй ноті уряд Мехіко звертає увагу на те, що хоч між двома країнами існує угода про спільну боротьбу з наркотиками, однак агенти Американського управління в справах боротьби з наркотиками нерідко перевищують свої повноваження. Уряд Мехіко продовжує заперечувати, що під час допиту, який тривав шість годин, Кортеза торгурували.

КИТАЙСЬКЕ ПРЕСОВЕ агентство повідомило, що від 30-го жовтня до 6-го листопада в Шанхаї буде проведена міжнародна торговельно-промислова виставка, в якій візьмуть участь 250 компаній із З'єднаних Стейтів Америки, Західньої Німеччини, Великобританії, Франції і Японії. Відкриття виставки ще раз підтверджує намагання китайського керівництва ліквідувати технологічне відставання від Заходу і модернізувати економіку країни. В Пекіні не приховують наміру перетворити Шанхай в такий же великий промислово-торговельний центер, яким тепер є Гонг Конг, Токіо і Тайбей.

МІСЦЕВА ПОЛІЦІЯ і представники окупаційних властей Західнього Берліну повідомили про стрілянину, яку було чути 27-го серпня зі східньої сторони Берлінської стіни. Поліція вважає, що мала місце спроба втечі в Західній Берлін. На аматорській відеокасеті, яка продісталася в руки властей, видно як східньонімецькі прикордонники ведуть чоловіка з піднятими руками.

ВИСТУПАЮЧИ НА ПРЕСОВІЙ конференції на летовищі імени Бен Ґуріона після повернення з Камеруну, прем'єр-міністер Ізраїля Шімон Перез сказав, що найближчим часом Ізраїль встановить дипломатичні відносини з чотирма африканськими країнами. Однак Ш. Перез не назвав цих країн. В Камеруні прем'єр-міністер Ізраїля пробув два дні. Поїздка була присвячена відновленню дипломатичних відносин між двома країнами.

БІЛЯ БЕРЕГІВ ЄГИПТУ і в єгипетському повітряному просторі завершилися п'ятиденні морські і повітряні маневри з участю кораблів і літаків Шостої фльоти З'єднаних Стейтів Америки. З американської сторони в маневрах брала участь група кораблів на чолі з літаконосцем „Форрестол". Командуючий єгипетськими військово-морськими силами адмірал Тафік Гад заявив, що маневри проводилися у відповідності з запланованою ще два роки тому програмою і не мали на меті кого-небудь спровокувати. Два американські репортери, які перебували на покладі „Форрестола", повідомили, що їх увагу привернула мапа, на якій лівійський порт Бенгазі був обведений концентричними колами. На запитання, що ці кола означають один із старшин відповів, що ці кола не мають нічого спільного з маневрами.

НЕДАЛЕКО ВІД МІСТА Сан Вінсенте, яке розташоване 600 миль на південь від столиці Філіппін Манілі, загін комуністичної Нової народньої армії влаштував засідку на дорозі, а потім в бою з загоном урядової армії вбив 15 і поранив 13 вояків. Це сталося рівно через два тижні після того, як комуністичні заколотники, які діють в районі Сан Вінсенте, підписали з представниками уряду угоду про припинення вогню. Сторони, які підписали угоду, назвали припинення вогню „пробним". Якщо б воно витримало перевірку часом, то уряд пішов би на загальне перемир'я з комуністичними бунтівниками.

В АМЕРИЦІ

ОПИТУВАННЯ ГРОМАДСЬКОЇ думки, проведеної фірмою Пенн енд Шон, показало, що переважна більшість американців підтримує стратегічну оборонну ініціятиву президента Рональда Регена. Опитаним було задане питання: чи ви виступаєте „за" чи „проти" дослідницької програми, завданням якої є створити оборонну систему, яка буде знищувати ракети з нуклеарною зброєю перед тим, як вони попадуть у ціль? 81 відсоток опитаних відповів: „Так, підтримую!"

ПРЕСОВИЙ АТАШЕ амбасади З'єднаних Стейтів Америки в Мадриді Роберт Плоткін повідомив, що в еспанський порт Рота прибули дві групи американських бойових кораблів на чолі з літаконосцями „Джан Кеннеді" і „Америка". Р. Плоткін заявив, що прибуття кораблів є звичайною операцією і не має абсолютно ніякого відношення до маневрів НАТО.

КРАЙОВЕ УПРАВЛІННЯ аеронавтики і дослідження космосу (НАСА) офіційно оголосило про закінчення пошукових операцій біля побережжя Фльориди, початі 28-го січня, зразу ж після катастрофи космічного корабля „Челленджер". Космічне управління має намір зберігати уламки „Челленджера" в старій ракетній шахті. Особисті речі сімох астронавтів будуть повернені родинам.

УРЯД З'ЄДНАНИХ Стейтів Америки надіслав Камерунові 15 тонн харчів і ліків, а найближчим часом буде відправлено 250 родинних шатер, протихемічний одяг і газові детектори. Допомога камерунцям, які стали жертвою отруйного вулканічного газу, здійснюється Агентством міжнародного розвитку. В Камерун уже прибули американські вулканологи, які розпочали дослідження озера Ніос, що знаходиться у кратері вулкана. Країни Европейської економічної спільноти післали в Камерун ліки, продукти і коци. В район стихійного лиха прибули також французькі вчені.

ГРУПА МАССАЧУСЕТСЬКИХ лікарів -онкологів звернулася до генерального секретаря ЦК КПСС Міхаїла Горбачова з закликом негайно дозволити виїхати на Захід п'ятьом громадянам Совєтського Союзу, які хворіють на рака. „Дозвіл на виїзд для цих людей буде сприйнятий в усьому світі як гуманістична акція", — говориться в заклику, надісланому М. Горбачову. „Хворим повинна бути надана можливість вибирати лікаря і країну, в якій вони хочуть лікуватися", — заявив доктор Норман Стернс з медичного факультету університету Тафта, виступаючи на пресовій конференції, де був зачитаний текст заклику до Горбачова. Крім лікарів, на пресовій конференції виступили також члени родин хворих, які проживають у ЗСА. Такі ж пресові конференції заплановано на 11-го вересня у Вашінгтоні і на 23-го вересня в Оттаві.

МІСЦЕВЕ ВІДДІЛЕННЯ Служби імміграції і натуралізації дозволило колишньому президентові Філіппін Фердінандові Маркові і членам його родини жити на Гаваях принаймні ще один рік.

Відбудеться зустріч у Пармі

Парма, Огайо. — Коли Америка святкувала своє 200-ліття, тоді українська громада Великого Клівленду святкувала 75-ліття свого поселення.

Українська католицька парохія св. Андрея в Пармі почала влаштовувати українські зустрічі для цілої української громади і робить це вже 11-ий рік.

На початку поселення була тут тільки одна українська церква, один Народній Дім і пізніше пікніковa площа. Сьогодні є п'ять українських католицьких і дві православні парохії.

Головною ціллю українських зустрічей є дати можливість людям хоча раз у рік стрінутися. Кожного року ці зустрічі відбуваються в другу неділю вересня. І цього року така зустріч буде в неділю, 14-го вересня на пікніковій площі біля церкви св. Андрея, при 7700 Герц рд.

Комітет подбав про гарну програму. Початок о год. 1:30 по полудні. Вершком програми є чотири парашутисти, які на очах присутніх скочуть з літака з висоти понад 6,000 футів.

Успішний Український День у Коговзі

Коговз, Н.Й. (І.Д.) — Вже 12-тий раз відбувся в Коговзі 17-го серпня 1986 р., Український День при великій участі довколишніх українців, що завжди приносив поважний дохід і помагав фінансувати різні наші акції й установи. Ініціятором їх був сл.п. Ярослав Білас, що започаткував теж стипендійний фонд на літні курси українознавства.

Цьогорічний Український День відбувся при участі біля 600 осіб з цілої околиці, в тому понад 50 дітей, було теж багато неукраїнців, що люблять українські страви. Окружний Комітет Відділів УККА Олбанської Округи, Відділи УККА в Амстердамі, Вотерліті, Коговзі та у Трою, Відділи СУА у Вотерліті й Коговзі, Сестрицтво у Трою, Осередки ООЧСУ і ОЖ-ОЧСУ доложили всіх заходів і вложили багато праці, щоб забезпечити значний успіх. Культ.-освітній референт Микола Філь з дітьми привітав достойного гостя, Владику Василя Лостена з Стемфорду, що прибув після екуменічного Молебня з нагоди 1000-ліття християнства в Україні у Вотерліті, разом з п'ятьма священиками, та своєю участю причинився до гідного відзначення Українського Дня. Дарія Спяк, Микола Філь і студент Михась Савків подбали про розваги для дітей, спортові гри й забави, різні виграші, колесо щастя й ін. Жіночі організації зайнялися кухнею. Біля 50 осіб працювало наполегливо під проводом голови Окр. Комітету, Євгена Наболотного, та причинилися до успіху.

Голова Олбанського Відділу Т-ва „Американці в обороні людських прав в Україні", Володимир Літинський, збирав підписи на картках до президента Регена, що на вершинній конференції поставив справу звільнення з тюрми Ю. Шухевича. Підписалося біля 200 осіб.

Відбулась 19-та Велика рада „Ордену хрестоносців"

Учасники Великої ради „Ордену хрестоносців". (світлила Рома Сохан-Гадзевич)

Іст Четгем, Н. Й. — Коло 50 членів пластових куренів „Орден хрестоносців" прибули на 19-ту Велику раду, яка відбулася в днях 16-17-го серпня ц.р. на пластовій оселі „Вовча Тропа". „Орден хрестоносців" складається з двох пластових куренів: 5-го куреня Уладу Старшого Пластунства, що має 83 членів, і 20-го куреня Уладу Пластунів Сеніорів, що має 46 членів. „Орден хрестоносців" був заснований у 1946 році в Травнштайні (Баварія); патроном Ордену є Митрополит Андрей Шептицький.

Пл. сен. Микола Коропецький — „Великий Майстер Ордену", відкрив Раду в суботу рано, разом з курін-

(Закінчення на стор. 4)

ОСНОВУЮЧІ ЗБОРИ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Тут у суботу 13-го вересня 1986 р., в будинку НТШ при 63 Четверта аве., о годині 3-ій по полудні, відбудуться основуючі збори. Їх ціллю є створити Громадський Комітет Тисячоліття Християнства в Україні Метрополітального Ню Йорку і околиць. На збори є запрошені всі місцеві церковні і громадські організації та українська громада. Основуючі збори скликає, у порозумінні з організованою громадою Ню Йорку, Крайовий Громадський Комітет Тисячоліття Християнства в Україні. Комітет закликає нашу громаду до чисельної участи.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda USPS (50-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Tel.: (201) 451-2200

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Нові клопоти для СССР від Чорнобиля

Як уже неоднократно стверджувано на сторінках „Свободи" з покликанням на найвірогідніші джерела — вибух атомового реактора в Чорнобилі в квітні ц.р. став сильним ударом по Совєтському Союзі. Традиційна совєтська тактика замовчування і забріхання, застосована також до Чорнобильської катастрофи, вдарила бумеранґом по державно-партійній верхівці імперії. Обурення міжнародного світу було певно несподіванкою для кремлівських володарів і вони старалися згодом затерти погане враження, постачаючи щораз нові подробиці щодо Чорнобиля. Але лихо вже сталося. І воно не пройшло, а більшає знову таки з вини поганої традиції, якої тримаються совєтські володарі.

Цією традицією є притягати до найважчих і найбільш небезпечних для життя і здоров'я робіт не росіян, а „інородців". Так було ще за Петра І, коли на висушування боліт у приамурській смузі вислано українських козаків. Петро І вимагав від гетьмана Мазепи щораз нових континґентів козаків і той висилав, щоб не викликати недовіря до себе. На козацьких кістках збудовано Петербурґ. У Першій і Другій світових війнах на найперші фронтові лінії висилано з'єднання українських та інших неросійських вояків. Варварські методи внутрішньої політики появилися у заплянованому в Москві штучному голоді в Україні, де вимерли мільйони мужчин, жінок і дітей та винищено цілу верству хліборобського „середняка", щоби силою перевести колективізацію. Та брутальна акція теж відбилась бумеранґом по її авторах, не тільки Данило Шумук і Патро Григоренко „прозріли" і розчарувались у комунізмі, дізнавшись про страхіття штучного голоду в Україні, але напевно сотні тисяч українців, які вірили ще у можливість культурної праці для України під комуністичним режимом, й пристали до руху спротиву, який триває по нинішній день, підсилюваний теорією і практикою насильного русифікаторства.

Цю традицію висилати на найгірші роботи не-росіян застосовано й тепер, коли треба було сотень робітників для прочищування від радіяції Чорнобильського району. До цієї роботи запряжено балтійців, головно естонців. Кількасот молодих естонців витягали ніччю з домів і висилали в Чорнобильський обшир, щоби вони змивали мури домів, очищували поля і води. І як за царя Петра І і як за Сталіна — поводилися з тими підсовєтськими громадянами так нелюдськи і так жорстоко, що вони масово гинули, при чому в СССР не існує звичай повідомляти найближчу рідню того нещасливця про його долю.

Німецька преса дуже добре поінформована про відносини в прибалтійських країнах. Вона стежила і далі стежить за наслідками радіяції, що її вітер заніс з України на північно-західні країни — до прибалтійських країн і особливо до Швеції, яка перша вдарила в дзвін тривоги. Історія з естонськими молодими людьми, що їх загнали на Україну і там поводилися з ними так, як із якимись злочинцями, що їх треба винищити, породила в Естонії страшне обурення. З Естонією солідаризуються Литва і Латвія. „Ню Йорк Таймс", який страшенно обережний у друкуванні дописів своїх закордонних кореспондентів з такими твердженнями, які можуть мати прикрі для цього престижевого щоденника наслідки, не вагався у своєму числі з 27-го серпня ц.р. писати, що в Естонії запанував настрій, який може довести до генерального страйку чи й повстання. Очевидно, совєтська імперія здавила б таку спробу новою масакрою і совєтські засоби інформації мали б затулений рот.

Але в сучасній міжнародній ситуації із хронічною економічною кризою, з конечністю купувати щорічно в капіталістичних країнах зерно та імпортувати нафту і газ, бо власні джерела не всилі заспокоїти запотребування, в добі дальшого існування перегонів у зброєнні з ЗСА — зріст ворожих совєтському режимові настроїв внутрі цієї країни — це гірше як клопіт і неприємність. Один Господь знає, де і коли покотиться той камінчик, який зрушить лявіну, що похоронить совєтську імперію.

Михайло Кучер

ЯЛТА — СИМВОЛ ЗРАДИ

Вплив Ялти на політичне життя світу не скінчився і він дуже небезпечний. „Велика трійка" зустрілася в Криму в лютому 1945 року. Які ж історичні перспективи тої зустрічі? Рузвелт ще перед Ялтою, разом з Черчілем, віддали Сталінові, все що він хотів, а навіть більше. Без боротьби віддали Сталінові Польщу. Сталін здивувався, але взяв. Так само було в Теграні в листопаді-грудні 1943 року.

Значення Ялти для істориків — не нове і несподіване. Росія, чи тепер СССР хоче опанувати цілу Европу. Совєтська дипломатія має підставу тріюмфувати. Вона осягнула погодження британців і американців на рішаючу ролю СССР у справах Східньої Европи.

Ялта також — це символ незакінченого бою за будучність Европи. Зрештою Сталін осягнув перемогу легко. Европа була знищена двома війнами протягом чвертьстоліття і присутня в Ялті не була. Одначе в Ялті були присутні як нематеріяльні неіснуючі величини Німеччина і Польща. Німеччина була ключем до Західньої Европи, а Польща стала брамою Москви в рухові на Захід.

Сталін зрозумів нерішучість Рузвелта і Черчіла, які не потрапили використати розгрому СССР за першої стадії Другої світової війни. Іден в Теграні сказав Черчілеві і Рузвелтові, що на думку поляків Сталін хоче обернути Польщу в совєтську республіку. А Черчіл і Рузвелт були готові дати Сталінові Польщу в надії, що той не схоче більше. Вони були переконані, що знають Сталіна і що його можна переконати, але не виявили в чому. Це викликало в польському екзильному уряді в Лондоні так велике пригноблення, що його члени були готові бачити в Сталінові єдиного гаранта західніх кордонів Польщі.

Коли в Варшаві настав комуністичний уряд, слухняний Москві, Вашінгтон і Лондон без вагання визнали його, хоч перед тим „вимагали" вільних виборів.

Москва дала своїм союзникам два пляни повоєнної Европи — плян Майського, колишнього совєтського амбасадора в Лондоні, і плян Літвінова, колишнього совєтського амбасадора у Вашінгтоні. Літвінов передбачав, що американці по війні залишать Европу мілітарно і СССР здобуде контролю над цілою Німеччиною. Ніби американці не мають підстави втручатися в европейські справи. На Францію взагалі не звернено уваги. В Теграні і в Ялті Рузвелт прозоро натякав що по війні ЗСА не будуть мілітарно присутні в Европі.

Молотов думав трохи інакше. Після війни в наслідок тертя поміж капіталізмом і совєтським соціялізмом дійде до конфлікту СССР — ЗСА. Кінець того конфлікту вплине на долю цілого світу.

ЗСА не розуміли ані царської Росії, ані СССР і дозволили Москві дешевим коштом отримати концесії великого зміцнення етнічного, господарського і стратегічного. Москва осягнула ослаблення Німеччини як головного ворога слов'янщини. Непевна політика ЗСА заохочувала Сталіна до нових вимог. ЗСА виявили психічну втому від незвичної для себе війни за кордонами власної країни і небажання взяти на себе якісь европейські воєнні зобов'язання.

Майже півстоліття пізніше Ялта стала символом зради. „Ню Йорк Таймс" писав (13-го лютого 1945 року), що Ялта дала надію на тривалий мир і кращий світ. „Вашінґтон Пост" (Лютий 1945) вторував „Ню Йорк Таймсові" — „Ялта дала напрямок до тривалого миру і порядку у світі. Вийняток зробив „Волл Стріт Джорнал", який передбачив погіршення відносин ЗСА-СССР.

Фактично ціла відповідальність за Ялту лежить на ЗСА. Черчіл був без впливу, Рузвелт хворий дав Сталінові можливість запанувати над цілою Европою. Ялта була втечею від дійсности і стала символом поділу Европи. Дещо пізніше союзники зрозуміли, що погодження на вимоги Сталіна можуть стати початком боротьби вже за цілу Европу, а головним завданням совєтської політики стало викинути ЗСА з Европи.

Одначе хутко після Ялти побільшився неспокій Москви, яка зрозуміла, що ЗСА не мають наміру залишити Европу напризволяще. Тому допоміг плян Маршала. Почалася провокація ЗСА в Европі — бльокада Берліну. Америка не захиталася і провокацію виграла. Коли б ні — це викликало б паніку в Західній Европі і побільшення впливу СССР.

Совєтська дипломатія побачила свою невдачу і вирішила — якщо Західню Европу не можна вже тепер опанувати, треба зробити все можливе, щоб вона була слаба, непевна своєї ролі у світі. Тому Москва вміло використовує „рух за мир" і викликає жах перед атомовою війною.

Таким чином присутність Америки в Европі забезпечує поділ Німеччини. Об'єднання двох Німеччин може настати тільки ж тоді, коли буде розгромлено СССР, на що не заноситься. В результаті маємо безконечну боротьбу за будучність Західньої Німеччини, а з тим і

(Закінчення на стор. 4)

П. Орлянська

Старість — не означає заникy пам'яті

Занепад пам'яті у людей старшого віку не є аж такий великий, як це було досі поширено уважати серед психологів у Америці й загально у світі. Хоч психологи прийшли до переконання про погіршення пам'яті з віком у людей на підставі різних дослідів та спостережень, як і різних іспитів-тестів, проте найновіші досліди про старіння драстично міняють погляд на ці речі. Сучасні досліди стверджують, що сумна слава про заникання пам'яті у старих людей більше постала з самих „тестів", а не знайшла підтвердження в самому явищі старіння.

Дехто з психологів навіть уважає за позитив деяку здібність у старших людей забувати. Це корисно, — кажуть учені, — і цього не мають, наприклад, люди молоді.

Найбільше навчилися про пам'ять психологи з дослідів, якими вимірюється здібність людей різного віку розв'язувати проблеми й питання, продиктовані життєвими потребами. І ці якраз „тести" виявили, що люди після 50-ти чи 60-ти років віку так само розв'язують важливі завдання, як і молоді. Натомість такі суто теоретичні „тести", що даються по коледжах і що не мають ніякого відношення до досвіду та до накопичених з віком багатих інформацій, могли сповидно робити із старих людей „забудьків". Такі ж тести є „неважні" і „непотрібні", згідно з висновками річного з'їзду Американської Психологічної Асоціяції, яка і видала цей багатообіцяючий для сеньйорів-американців рапорт про пам'ять, у неділю, 24-го серпня, у Вашінгтоні, Д.К., де цей з'їзд відбувався і успішно закінчився. Старші люди, — казав д-р Камерон Кемп, психолог з університету Ню Орлінсу, — є у ліпшій ситуації навіть ніж молоді, бо вони вміють постановити собі, яку річ варто безболізно забути, щоб не переладовувати себе непотрібними відомостями, а їхня колосальна кількість інформацій, зібрана старанно протягом довгих хосенних років життя, улегшує сеньйорам-громадянам вирішування життєво-конечних завдань. Є також ділянки, які збагачують пам'ять з віком — це лексикон та загальні інформації. Старші люди „можуть собі дозволити" на те, щоб дещо вибрати для забування.

Інший вислід дало дослідження ляборaторійне пам'яті кольорів, що дійсно зменшується; також старші люди швидше забувають „довготермінові справи", ніж це стається з молодими дорослими, наприклад — пам'ятання дуже довгого списка слів, але це „дуже мало має значення для повсякденного життя", заспокоює д-р Кемп сеньйорів, так що з того приводу не слід журитися. Інша річ, коли мається справу не з самим старінням, але з такою чи іншою хворобою в старших людей. Це вже, очевидно, зовсім інша річ.

Світлана Кузьменко

ЖУРНАЛ „ТЕРМІНУС"

(Замість рецензії)

І.

Ми тішимося, коли бачимо нашу молодь активною в українському житті; коли бачимо її діяльною і творчою в чужинецькому світі на користь українського суспільства, а зокрема, коли їй пощастить працювати в уряді, університетах чи інших наукових інституціях, бо віримо, що вона на тому рівні зможе зробити щось корисне для українського народу, в ширшому чи вужчому розумінні цього поняття. З цією вірою українське суспільство на еміґрації підтримувало, і то з успіхом, не одного кандидата в посли до уряду, зокрема канадського; уфундувало не одну катедру Українознавства чи український відділ в університетах поза Україною, надіючися, що там українські науковці, зокрема з молодшої ґенерації, матимуть кращі можливості працювати науково в ділянці українознавчих студій.

Ми тішимося, коли українська молодь не тільки розмовляє, але й пише свої праці українською мовою. Дуже часто наша радість сягає таких висот, що з них ми вже й не бачимо: що ж та молодь справді робить? Складається враження — ми цим не журимося, бо нам здається, що, якщо вона хоч щось робить в українському суспільстві — це вже добре, а там буде видно (а були серед неї групи марксистів, троцькістів, маоцетуністів тощо. А, може, ще й досі є?). Переважно така активна молодь, більше від іншої, свідома своєї національної приналежности, самозрозуміло, у межах, можливих у наших обставинах, вирісши і виховавшись закордоном, в країнах, де поселилися її батьки. Така молодь розуміє, що батькам дуже б хотілося, щоб вона затримала при собі українство. Вона знає, що повсякчас знаходиться в центрі уваги нашого суспільства і кожночасно може розраховувати на його підтримку у будь-якій своїй праці в українському середовищі чи тій, яка стосується, хоч у якійсь мірі, українців, а зокрема вона може розраховувати на матеріяльну підтримку: чи то безпосередньо від українських установ на еміґрації, чи то від держави, у якій живуть, — у формі „ґрентів" — при допомозі заходів українських організацій; і т.д. Вона може також розраховувати на недобачення старшою ґенерацією того, що їй не подобається в діяльності тієї молоді, свідомо чи несвідомо, що часом навіть іде в цілком протилежний бік від того, що було для старшої ґенерації все її життя не тільки дуже важливим, а й навіть — святощами.

Часто, коли старша ґенерація буває якоюсь діяльністю молодих людей незадоволена, її переконується: — це тому, що вона не розуміє добре сучасного життя, бо її погляди на все вже дуже застарілі. Нам пригадується Світовий симпозіюм української позатрадиційної поезії в Оттаві минулої осени, до речі, прекрасно зорганізований (все йшло, як кажуть, по-годиннику) організаторами, до розпорядження яких, крім усього іншого , було дано всі потрібні фонди. Не одному з присутніх на симпозіюмі залишилося незрозумілим: чому той симпозіюм не носив більше українського характеру? Якби не було коротких виступів Надії Світличної, Яра Славутича, Святослава Караванського (два вірші) та молоденьких оттавських пластунок з читанням поезії кращих поетів з України, яких підготувала до виступу д-р Юлія Войчишин, та ще дечого, що мало українську душу, але дуже мало чого, як на такий симпозіюм, цей симпозіюм цілком можна б було прийняти за якийсь іншенаціональний. Наприклад, один з доповідачів читав свою доповідь англійською мовою про російську поезію Леоніда Кісєльова, щедро ілюструючи її віршами Кісєльова чи уривками з них, оригінальною мовою віршів, тобто російською, пізніше кореспондент подав до нашої преси, що доповідь була російською мовою і ніхто ані з учасників, ані з організаторів симпозіюму того не спростував. Хіба що всі не зрозуміли цю доповідь так, як зрозумів її, кореспондент? Можливо, звичайно, ця помилка йому вскочила в текст, як часом буває). На головного промовця на бенкеті було запрошено польського поета. Приголомшені (навіть із молодшої ґенерації були такі), трохи пізніше, потішали себе, мабуть, завдяки українській вдачі, що здавна славиться оптимізмом: тепер, коли поляки й жиди влаштовуватимуть власні, нехай вже не світові, то хоч звичайні симпозіюми своїх поезій, вони напевно удостоять наших поетів такою ж честю.

Але — про журнал „Термінус", який, як зазначено в журналі, видає редакційна рада, а чеки на підтримання цього журнала запрошується виписувати на ім'я українського театру „Авангард". Мусимо признатися, що поняття „Термінус" у поєднанні з „Авангардом" звучить нам дивновато. Наші здогади, що автори в журналі є продуктом двох культур підтверджуються, до якоїсь міри, їхніми підписами в журналі як от „Джавеґ" — він же і Андрій Виницький, „Антін Анґст", „Гриць Баобаб", „Гектор Бабенко", „Ростислав Васерваґа", „Арнольдо Іпопотам".

Закінчення буде.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

КУДИ ЙДЕМО?

Коли придивитися українському громадсько-політичному життю на терені Північної Америки, насувається думка, на що воно схоже та куди прямує. Трудно заобсервувати якесь зосередження праці, якісь здорові потягнення у напрямі осягнення того, до чого нас зобов'язали історія. Навпаки всюди видний несвідомий чи свідомий хаос, непотрібна боротьба, звичайно за маловажні справи, недовір'я до своїх інакодумаючих, нетолеранція поглядів інших і т.д., і т.д. Чи все оте згадане дійсно потрібне еміґрації?!

Чи українська еміґрація не може зрозуміти, що наша група замала, щоб дозволити собі на розпорошення, але стреміти повинна до єдности маючи на увазі спільну мету, хоронити себе перед темними хмарами, що із усіх усюдів насуваються. Хіба нам не ясно скільки ворожих нам груп чи одиниць налітає, мов саранча, на нас. Старається використати кожну нашу помилку на шкоду нам і нашій справі?! Чи ми певні, що ворожі аґентури не просякнули у наші середовища, щоб ізсередини робити свою юдину роботу?! Допустім, що, все ясне нам, так тоді питання, чому ми все таки йдемо у протилежний бік? Під сучасну пору нам треба спільного фронту, щоб стати на прю з тими силами, які стараються затримати нас роз'єднаними та ворожо один до одного наставленими.

От недалекий час, коли будемо обходити найбільшу подію в нашій історії, а саме 1000-річчя Хрищення України. Ситуація на рідних землях нам відома, отже весь тягар висунення цієї дати перед світом лежить на нас у діяспорі. Чи ми до такої події готові? Чи можемо сміло виступити перед чужинцями і показати всі культурні здобутки наших предків на протязі цілої історії? Здобутки, що ними можна пишатися. Важко сказати. Ми ще далі при творенні комітетів, тим часом нас наглить, бо крім фінансових засобів, треба ще часу на створення чогось поважного. „Старший брат" не спить і у спілці з казенною

(Закінчення на стор. 4)

К. М.

ЛИСТ ЙОСИПА ТЕРЕЛІ З ЛЬВІВСЬКОЇ СЛІДЧОЇ В'ЯЗНИЦІ ДО ДРУЖИНИ

І.

Йосиф Тереля, многолітній політичний в'язень, душа створеної 1982 року Ініціятивної групи захисту прав віруючих Церкви в Україні. Останній раз був арештований 8-го лютого 1985 року і 20-го серпня в Ужгороді та засуджений на сім років табору тяжкого режиму й на п'ять років заслання.

Опублікований лист написано 21-го лютого 1985 року кілька днів після переведення Терелі з Ужгородської в'язниці до Львівської. Він адресований дружині Олені, дочці Мар'яні 8-ми літній Калині і дволітньом синові Павлові.

В іншому листі Тереля писав: виростуть наші діти і будуть жити вільним життям від комуністичних забобонів, від ненависти до Христа, від нерізні до рідного народу. Ґрати — це не в'язниця. І за ґратами людина може бути вільна, якщо схоче.

Слава Ісусу!

Добрий вечір милі мої діточки, Павлику! Вчора віддав листа. Міняли макулатуру і вдалось кинути в камеру зошит. В камері брудно, заїдають воші. Люди сплять на підлозі, на столах. Від бруду і диму нічим дихати. На вікна наварили внутрішні ґрати. Вже давно в совєтських тюрмах сонце і свіже повітря видають грамами. На прохід виводять на 5 хвилин. Говорив мені слідчий Осьмак, що у Львові в тюрмі яблуку ніде впасти, але я не думав бути у Львові. Перед від'їздом полковник Корсун просив передати мені, щоб я подумав. Думаю...

„Пам'ятаєш, після моєї втечі 15-го листопада і подій після того. Я їздив 14-го січня на зустріч в Ужгороді з каґебістами. Було поставлено умови: з нашого боку припинити випуск 'Хроніки', з їхнього — звільнити в'язнів з тюрем і таборів. Зустріч відбулася в готелі 'Закарпаття', в кімнаті ч. 52. На зустріч прийшли полк. Дзямко Михайло і якись капітан. З собою принесли два числа 'Хроніки' католицької церкви в Україні чч. ,6. Ставили трафаретні питання: хто, де, коли, кому передавали за кордон?

„Відповідаю, що я прийшов не на допит, а дізнатися про умови звільнення Василя Кобрина, о. Германа Будзинського і в'язнів за списком. Перший варіянт списка Дзямкенко відкинув. Я склав новий, а ти мені сказала, що з того нічого не вийде, їм треба інше. І ти мала правду.

„Вже в готелі після обіду — обідали разом з Дзямком, можна було подумати, що ми двоє колеґів, був складений новий список: Рая Руденко, Ірина Ратушинська, Галина Барац, Лена Санникова, п'яту жінку забув, то її дописав каґебіст.

„З мужчин: Кум Павло Кашпов, Петро і Василь Сичко, Левко Лук'яненко, Юрій Бадзьо, Василь Стус, Михайло Горинь, Гнат Солтис, Март Никлус, Анатолій Щаранський, Анатолій Калинниченко, Дмитро Квецко, Ярослав Лесин, один ормянин, і один жид, з вибору КҐБ. Після того поїхали в управління за друкарською машинкою, щоб скласти компромісову заяву, бо я відмовився щось писати власною рукою. Привезли. Дзямко з папки готову заяву-штамп сказав прочитати і підписати. Звичайна суча гавкотня.

„Після обіду прийшов заступник начальника управління обласного КҐБ підполковник Корсун. Кажу я сам можу написати, а це нехай залишиться на пам'ять. Корсун почав залякувати, дав зрозуміти, що я можу сьогодня не приїхати додому. Спитав чи знаєш ти, що я поїхав до Ужгороду для зустрічі з КҐБ. Відповідаю так. Після того Дзямко взяв зписок і каже: ось того виносимо із списка, про них буде мова окремо — Микола Руденко, Василь Стус, Юрій Бадзьо і Михайло Горинь. Ні! Єдине, що ми йому (Горинь) можемо сказати — це зменшити йому засуд на п'ять років і відвезти до шпиталю до Ленінграду. А щодо тих трьох — заява про припинення діяльности української гельсінкської групи — Кума звільнять незабаром, а з жінок тільки українок. Те ж з мужчинами. Крім Петра Січка.

„Питаю чому нема Січка? То ж він націоналіст. А ми вам замість „тих жидків" звільнимо з псих. лічниці тридцять чоловік. Зрозумійте, що для звільнення з табору такої кількости людей необхідний окремий наказ Президії Верховної Ради, а це розголос. Погоджуйтесь: за одного в'язня десятеро з псих. лічниці, ну? Із кримінальних зон можна звільнити в найближчому часі: Лесива, Горбаля, Василя Січка, Чорновола, Солтиса і Хмарчука. Але ви маєте підписати нам варіянт заяви і припинити висилання „голосами" (радіостанціями на Заході).

„Я не погодився. Було велике бажання, але їм було потрібно моє каяття не тільки через пресу, але й по радіо та телевізії. Я надрукував перший і останній варіянт компромісової заяви: у зв'язку з витвореним становищем ми (я, Будзинський, Стефанія Січко) вважаємо можливим припинення ініціятивної групи. Давні тертя і конфлікти між католиками погодити без втручання третьої сили. Також припиняється випуск ‹Хроніки католицької церкви в Україні›, що не означає ніби ми рвемо з нашою Церквою. Прочитали. Корсун сказав, що такої заяви мало. Тоді я взяв листок і хотів подерти. Дзямко схаменувся: що ви, нехай буде, згорнув і поклав в папку. Корсун сидів злий, червоний, почав говорити що він дав слово перед Києвом ніби все буде добре, а я так його підводжу. Що Київ на таку заяву не погодиться, а це означає, що мої друзі залишаться в ув'язненні. Дзямко вийшов, його викликав капітан, я припускав, що мене зараз арештують. Корсун почав одягатися, а я йому для того, щоб я підписав ваш варіянт я мушу поговорити з Будзинським. Перший крок з їх сторони звільнити Павла Кампова. Якщо ні — нехай беруть до в'язниці. Корсун взяв слухавку і подзвонив: їдьте без мене, Михайлович поїде додому. Вернувся Дзямко. Я почав одягатись, сказав, що мені треба купити Калинці взуття. Радили де це можна зробити. В душі я тішився, що сьогодні встигну додому. Вийшли разом. Я взяв таксівку і по трьох годинах був вдома. У неділю я поїхав на нову зустріч в Сваляву з Корсунем і Дзямком. Зустрілися в домі Маргарити Богович на вул. Чапаєва 10. Під час розмови

(Закінчення на стор. 3)

„БЛАГОСЛОВЕННЯ В ТЕРПІННЯХ"

(БАПТИСТИ В УКРАЇНІ)

Пресовий орган Львівської Архиєпархії, з тимчасовим осідком у Римі, „Українська Пресова Служба" (відповідальний редактор д-р Катерина Горбач) помістила в числі 7-8 огляд діяльности Баптистської Церкви в Україні, який передруковуємо зі скороченнями. Ред.

Після Російської Православної Церкви, баптисти становлять найбільшу і, головно, найактивнішу церковну спільноту в СССР. Без них годі вирішувати релігійні питання в Україні. Там де колись існували дві Церкви — Православна та Католицька — сьогодні важливим фактом стали протестанти. Їх форма релігійного життя, правдоподібно, матиме основний вплив також на церковне життя, наприклад, Української Католицької Церкви, якщо б їй в Україні дали свободу.

Відсутність у баптистських громадах духовенства, священство кожного вірянина і, згідно з тим, морально особливо вимоглива форма життя — це суспільна сила цієї Церкви. Вона сприняла її поширенню на Східній Україні в царській імперії минулого століття, як і її популярності в совєтській системі.

Історія баптизму в Україні почалася з початком XIX століття на Одещині. Тут бо поселилися цілі німецькі громади з південно-західньої Німеччини. Після Наполеонських воєн ці околиці знищено, а їх населення було готове втекти від пануючих злиднів. Новоприлучені до російської імперії південно-українські степи російські февдали бажали заселити працьовитими селянами, які водночас не становили б соціяльної небезпеки для аристократів-землевласників, що перенісши російську панщизняну систему на українські землі, уважали населення нічим іншим, ніж своїми рабами.

Таким інтересам вповні відповідали німецькі колоністи. Щоб їх притягнути, цар їх звільнив від податків, від обов'язку військової служби та подарував їм землю. І впродовж кількох дисятиліть на Одещині, Херсонщині та вздовж Дніпра постали німецькі поселення з німецькими назвами.

Реформовані протестантські Церкви не визнають сповіді. Тому їх віряни змушені в щоденному житті дотримуватися християнських засад і в щоденній розмові з Богом відповідати за свої гріхи, для яких немає відпущення гріхів перед священиком. Тому що вони строго дотримуються Святого Письма і з нього безпосередньо черпають закони християнської поведінки, їх життя посвячене Богові та праці. Алькоголь, тютюн вони відкидають так само, як карти, танці, та інші світські радощі й розривки; а їх строгіші представники — пієтисти — відкидають навіть світську літературу, музику й мистецтво.

Цей добробут і водночас сильний соціяльний аспект реформованого протестантського віровизнання, що не визнавав рабства селян, ані першенства аристократії і, взагалі, ніякої ієрархії (згідно з реформованим протестантським вченням, де всі перед Богом рівні), почав притягати українське довкілля німецьких колоністів, у першу чергу мандрівних ремісників та сезонових робітників на німецьких полях, які приходили зі сусідніх, або й навіть з дальших областей.

У такий спосіб українці ввійшли в контакт з реформованим протестантизмом. На Богослуження ходити вони не мали права, адже цар дозволив протестантським пасторам діяти виключно в своїх громадах і заборонив їм місіонувати серед ненімецького оточення, щоб не ослаблювати державної і обов'язуючої для всіх його підданих православної Церкви. Але години будови відбувалися в приватних хатах, і в них господарем був не пастор, а власник хати, та він мав право запрошувати будь-кого на ці години. Невдовзі на такі години приходило все більше українців. Ці години й дали їм первісну назву „Штунда, штундисти", від німецького Andacht — Stunde" (молебна година).

Ці перші українські штундисти несли свою віру далі. Мандрівні й сезонові робітники скоро поширили баптизм по цілій Східній Україні. Своїми засновниками українські баптисти вважають Івана Онищенка та його учня Михайла Ратушного. Онищенко був мандрівним шевцем, який познайомившися з німецькими лютеранами та менонітами, у 50-их роках XIX століття охрестився і став баптистом, як і його шевський та релігійний учень Ратушний.

З ними й почалася основна проблема баптизму на Україні, а саме, проблема мови.

Баптист потребує як основу свого життя біблію, — а української біблії тоді ще не було. Коли 1903 року вийшла перша повна біблія українською мовою, то в баптистів уже вкорінилося переконання про „священну" російську мову, що єдина гідна вжитку для розмови з Богом. І це переконання панує серед численних українських баптистів посьогодні.

Підтримували ж бо його і російські баптисти, які, після лібералізації релігійних законів 1905 року, посилено місіонували серед від десятиліть уже в царській імперії русифікованих українців. 1909 року баптисти і штундисти з'єдналися у Всеросійському Союзі Християн-Євангелистів. У документі, опублікованім 1923 року, управа цього союзу начислює вже понад два мільйони своїх членів. Більшість з них — це були українці з України або з Сибіру і німці.

Відтепер баптизм швидко поширювався, тому що євангелізація належить до головних завдань кожного баптиста. Це й пояснює його розповсюдження по всіх країнах світу: куди б баптист не поїхав, там він зразу старається створити громаду, хоч би й маленьку. А тому що, крім біблії, йому на це не потрібно ніякого матеріяльного чи персонального устаткування, ця форма релігійности особливо сприяє в державах, де законодавство обмежує релігійне життя.

Вона сприяє водночас там, де існуючі національні Церкви зазнали певної компромітації через свій державний характер і де державна підтримка так забезпечила церковну ієрархію, що вона розвинула соціяльну позицію зверхництва над вірянами. З тим ці національні Церкви занедбали не тільки богословію, але й головно, християнські засади життя, як це сталося перед реформацією в католицькій Церкві Німеччини, або як це розвинулося впродовж століть у Російській Православній Церкві.

Згідно зі своїм віровченням, українські баптисти, що ще при кінці XIX століття виїхали до Америки й Канади, втікаючи не тільки від злиднів, але також від обмежень релігійної свободи в російській імперії, зразу ж творили нові громади на нових місцях поселення. Там з ними зіткнулися їх земляки з Галичини, які пізніше, повернувшися в Україну, творили свої баптистські громади.

Одначе в Галичині, на Волині й на Буковині існували вже окремі баптистські громади. Їх засновники пізнали баптизм як мандрівні робітники чи, головно, як австрійські вояки на Східній Україні під час Першої світової війни. Ці баптисти привезли зі собою російські біблії — і не визнавали української мови гідною Богослуження. Зате галицькі місіонери, що поверталися з Америки додому, не терпіли під мовним комплексом. Для них українська мова була така ж священна, як і всі інші, і вони провадили і Богослуження, і будову виключно по-українськи.

1938 року в Галичині вже було 115 баптистських громад, що начисляли 2,000 дорослих членів; разом з баптистами Буковини й Закарпаття було їх 25,000. Вони мали свої хори й оркестри, свої недільні школи і жіночі гуртки, і часто співпрацювали з сільськими „Просвітами".

Недільні школи бо належать до соціяльних традицій баптистів. Вони постали разом з протестантськими Церквами, щоб уможливити селянам та робітникам здобути недоступну їм у минулих століттях елементарну освіту і, головно, навчитися читати й писати, і тим мати особистий доступ до Святого Письма. Але баптисти вчили своїх вірян не тільки засад релігії, а також і гігієни й агрономії.

Проповідники-баптисти в західній Україні (на Гуцульщині їх називали покаітами) — це були часто колишні активні греко-католики, розчаровані неладом в окремих парафіях. Фактичне число баптистів у Західній Україні важко встановити. Воно було насправді більше, ніж його подає статистика. Вона ж бо охоплює лише реєстрованих баптистів, а до реєстрації треба було виступити з Греко-Католицької Церкви, що, крім, особистих труднощів, вимагало оплати, яка бідним селянам не була можлива.

1944 року під час з'їзду в Москві з'єдналися баптисти та християни-євангелисти у визнаній урядом Всесоюзній Раді Євангельских Християн-Баптистів, до якої прилучилися меноніти та п'ятидесятники. Офіційно до цієї Церкви належать 500,000 вірян, але, насправді, рахують, що їх є найменше три мільйони.

Легальний статус спричинив подібні проблеми, як ті, що їх зазнає Російська Православна Церква. Також і баптисти змушені до певної співпраці з органами держави. Так 1960 року Всесоюзна Рада Євангельських Християн-Баптистів видала „інструкції" для керівників окремих громад, інструкції, що до них примусили їх державні власті, щоб обмежити дальше поширення баптизму в СССР.

(Закінчення на стор. 4)

Лист Йосипа...

(Закінчення зі стор. 2)

заявив, що заяву підпишу тоді, коли все буде узгіднене в списку-будуть на волі. Корсун вибухнув, почав погрожувати, а потім каже, що треба повідомити владу, це не йому рішати. Після того Дзямко виняв з папки якісь папери. На чистому протоколі внизу були наліплені три фотографії. Кого з них знаєте? — Нікого. Корсун: звідки ви знаєте, що Черненка лікувати в Солотвині і хто підкинув йому заяву? — Це не допит. Після павзи: Йосипе Михайловичу, ви дійсно хочете виїхати з Союзу? Для чого писали ізраїльським жидам, у вас є родичі в Еспанії, Італії, Австрії, ЗСА, чому не до них, і зрештою ви могли виїхати до Чехо-Словаччини, у вас родина, діти, пожалійте жінку, а там ви могли б спокійно жити і писати вірші. Я відповів, що хочу виїхати не для роз'єднання зріднею, а тому, що совєтська влада не дає мені жити, порушує власну конституцію, а нас переслідує тільки за те, що я не хочу бути москалем, що вимагаю права згідно з конституцією ісповідувати віру батьків. А те, що я написав урядові Ізраїля моя особиста справа. Ніде не сказано, що туди можуть їхати тільки жиди, це демократія і приймає всіх, кого гонить СССР.

„Я би вам не радив того робити. Відмовляйтесь від заяви і протягом тижня зможете виїхати до Австрії. Ну? Думайте. Якщо попадете до своїх покровителів і там зможете бунтувати, але з часом розчаруєтесь і почнеться ностальгія за рідним краєм. Думайте! Або можете жити й у нас. Чому б вам не жити для родини, малювати, писати вірші? Хочете, ми вас влаштуємо в Ужгороді — помешкання, праця, там є римо-католицькі храми. Ніхто ні слова не скаже. Пощо вам уніяцтво? З ким ви об'єдналися. Пощо вам Будзинський, це ж шпигун Ватикану. Щастя його, що вже старий, а то б ми знайшли йому місце. Вірте, ми вам хочемо тільки добра, і ще одно, що торкається тільки вас...Підполковик Дзямко дав мені надрукований текст заяви, підписаний моїм іменем, де я ніби заявляю, що все написане мною про Рауля Валленберга — вигадка, а сценарій я отримав з-за кордону.

„Я уважно прочитав і спитав: „Чому ви так ненавидете того, хто ціною власного життя спас сотні тисяч, а совєтське КГБ більш знищило, про що була мова на XX з'їзді КПСС? Чи має право українець забути мільйони замучених голодною смертю українців 33-47 рр.? Чому Москва досі не поставила пам'ятник невинно замученим жертвам партією і КГБ? Корсун відповів, що уряд СССР вже давно поставив би пам'ятник жертвам голоду 33 року, але за кордоном почалась метушня і того вже не можна зробити. Тереля, ви можете все, ось вам приклад Рауля Валленберга. Навіть урядові Швеції вже надокучив галас біля його імени. А ви хто? Навіть невигідно давати вам великий присуд. Досить року, але де гарантії, що вас не заріже кримінальник. А буде треба, то ми вас кинемо в камеру Рауля Валленберга. Ось і помагайте один одному. — Значить, він живий? — Це я так до слова — відповів заспокоївшись. Потім ромова звернулась на дім, дітей. Вони й додому завезли, а 8-го, як ти і думала, арештували. Корсун попередив — коли не покають, 'то здохнеш і сліду не залишиш'. Львівська в'язниця, камера 132. Ісусу слава! Слава навіки!"

У газетах Західньої Німеччини появились фотографії Йосипа Терелі та його дружини Олени з наймолодшою дочкою на руках. Дитина виглядає дуже розумною.

Представник тьох партій в канадському парляменті консерватисти, лібералі і новоконсерватисти — проголосували за надання шведському громадянинові Рауля Валленбергові титул почесного громадянина Канади. Рауль Валленберг — шведський дипломат, який спас тисячі мадярських жидів за війни. Його арештував НКВД 1945 року і з того часу слід по ньому загубився в ГУЛа-гу. Ще досі приходять відомості ніби він живе. Тепер йому було б понад 70 років. Заслуговує на увагу велика шляхетність Йосипа Терелі і незвичайна особиста відвага. Йому самому загрожував арешт і табори, але він знайшов потрібним боротися за звільнення товаришів по недолі українців і не українців — жидів, становище яких завжди краще як українців.

Йосипа Терелю після львівської в'язниці заслано на 36-ту зону пермських політичних таборів ВС-385/36, селище Кучино, Всехсвятського району Пермської области.

Ділимося сумною вісткою, що 26-го липня 1986 року в Кельцах, Польща відійшла у Вічність наша Дорогенька СЕСТРИЧКА

бл. п.

Анна Качмарчик
з роду Мацикур

Горем прибиті:
муж — ЕВГЕН
дочки — ГАЛЯ
ХРИСТИНА
і два внуки
сестри — МАРІЯ і ТЕКЛЯ в Україні
ЮЛІЯ в Канаді

У СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ

бл. п.

Осипи Клодницької

відбудеться
в соборі св. Йосафата в Пармі, Огайо
в дні 9-го вересня 1986 р., о год. 7-ій ранку
СВЯТА ЛІТУРГІЯ І ПАНАХИДА
за спокій душі Покійної

Замість квітів на могилу Покійної складаємо на:
ГАРВАРДСЬКИЙ ПРОЄКТ:

Родини:
Міра і Роман ГРАБЕЦЬ $200.00
Стефанія й Іван ФУР 200.00
Марія й Ігор ФЕДЬКІВ 30.00

СОБОР СВ. ЙОСАФАТА:
Мирослава і Богдан ФУТЕЙ .... $ 30.00

Родині Покійної висловлюємо наші щирі співчуття.

Куди йдемо?

(Закінчення зі стор. 2)

церквою спішить, щоб випередити нас і показати перед світом нашу велику подію, як їхню. Він завзявся, щоб нас зіпхнути на дальше місце. У нього є засоби, у нього є кадри.

Друге: від якогось часу йде посилена кампанія, певних груп, на знеславлення нашого імени перед нашими співгромадянами, іде по всіх більших поселеннях українців. Нам закидають злочини, від яких ми були далекі, а народові, як цілість були чужими. Нам відомо звідки вітер віє! Наша відповідь одна: одностайним фронтом піти у наступ, відбиваючи всі закиди і вказати світові, хто правдивий злочинець.

На це маємо багато доказів, бо крім штучного голоду в Україні, викликаного Москвою в 1932-33 роках, можна вказати на ті гори трупів невинно помордованих на терені західніх областей України, доконані правим рам'ям Сталіна зловіщим КГБ у 1941 році. Щоб це зробити треба двох речей — рішучости і фінансів.

Справді декілька організацій займаються збірками на цю ціль, однак жадної координації ..емає, як теж не знати скільки зібрано і як будуть зужиті ті фонди.

Типове у нас нарікання на всіх, що заподіяли нам кривди. Уважаємо, що непотрібно себе понижувати і представляти себе такими нещасливими. Нам треба зрозуміти, що світ — це перманентна боротьба і виграє той, для кого чужа — меншевартість та заразом має добре упорядкований свій загумінок. Нам направду треба взяти до серця слова нашого безсмертного Кобзаря, а не лише при різних оказіях, деклямувати, а саме: єднайтеся... учітеся... думайте, читайте... свою Україну любіть!..., що дуже важливе у житті людини, бо через думання наступає виміна думок, відкидається зерно від полови і приходить до порозуміння, яке нам так потрібне.

Думання не одному стало в пригоді, уважаємо, що воно нам не зашкодить.

О. М—ЛЬ

Ню Йорк

Ялта — символ...

(Закінчення зі стор. 2)

Европи. Роля Західньої Німеччини тут важлива. Ця країна скинула з себе відповідальність за гітлерівський період, хоче об'єднання і таку можливість бачить тільки в Москві. При тому Европа підозріває, що Америка все менше цікавиться Атлантійським океаном, а звертається до Тихого, на який чатує Москва.

ЗСА постійно незадоволені малим зброєнням Европи в обличчі совєтської загрози. А в Америці покутує консервативний погляд, що Европу треба залишити своїй долі. А ліберали взагалі роблять вигляд, що совєтська загроза не існує.

Президент Міттеран якось сказав — „треба знайти хвіртку, крізь яку можна вислизнутись з Ялти". Дехто бачить альтернативу в Европі, вільній від присутности Америки, але справді об'єднаній із самостійною політикою. Покищо надії на таку Европу нема, СССР до такої Европи не допустить. Західня Европа має виявити незгоду на Ялту, як на понижуючу підставу до поділу Европи та взяти свою долю у власні руки. Европі є чужа культурна і політична система Москви.

Поступово відкликання війська ЗСА з Европи могло б заставити европейців врешті подумати про власну оборону. Тут став би можливий справжній союз Франції з Німеччиною і об'єднання двох армій. Але Франція має підстави недовіряти Німеччині. Виведення американських військ з Европи дало б теоретичну нагоду східнім совєтським сателітам вимагати виведення совєтських військ із своїх країн.

Можливий також інший варіянт — відсутність американського війська в Европі заохотить Москву до нової агресії. Традиційно демократичний Конгрес ЗСА постійно і успішно противиться кожній більш радикальній антикомуністичній політиці президента Роналда Реґена. На це завжди розраховує Москва. Нерішуча в обличчі небезпеки західня демократія вигідна Москві. Традиційні оптимісти вказують на минуле — західня демократія врешті прокинулась, гозгромила Гітлера, але дала можливість з перемоги скористати іншій величезній тоталітарній країні. Та й сама американська демократія прокинулась тільки після бандитського нападу Японії на ЗСА.

Відбулась...

(Закінчення зі стор. 1)

ними пл. сен. Ярославом Вижницьким та ст. пл. Борисом Люшняком. Радою проводила президія у складі: пл. сен. Ярослав Левицький предсідник, ст. пл. Всеволод Онишкевич — заступник, і ст. пл. Тарас Масник писар.

В часі спільних нарад присутні почули звіти поодиноких стеж „Хрестоносців", які існують у Філядельфії, Ню Йорку, Ню Джерзі, Чикаго та в Канаді й Европі. Члени „Ордену" підкреслювали пластову виховну працю з новацтвом і юнацтвом, і в часі звітів учасники Ради чули про успішність таборів, ведених хрестоносцями цього літа на Вовчій Тропі, а саме: про табір юнаків, комендантом якого був ст. пл. Тарас Яримович, і табір новаків, комендантом якого був ст. пл. Андрій Ганкевич.

В часі Ради відбувався на оселі вишкіл новацьких впорядників; комендантом вишколу був ст. пл. Аскольд Винників; шестеро інструкторів на вишколі це „хрестоносці". „Хрестоносці" також були впорядниками та викладачами на Лісовій Школі, вишколі юнацьких впорядників та на виховних таборах поза Вовчою Тропою, а також вони займаються виховною працею у станицях.

По полудні відбулись окремі наради куренів, а опісля приймання до куреня кандидатів. Увечорі палала велика святочна ватра, на якій повними членами („молодими лицарями") стали такі старші пластуни: Орест Вірстюк, Михайло Лоза, Михайло Димид, Андрій Данилюк, Андрій Дармограй, Тиміш Ганкевич, Андрій Бідяк, Роман Ковальчук, Данило Дзядів, Ярослав Кульчицький, Евген Сторожинський, Василь Височанський і Юрій Заяць.

Після участи в Службі Божій, в неділю, 17-го серпня, відбулися вибори курінних проводів. Курінним 5-го куреня вибрано ст пл. Олега Данилюка, заступником — ст. пл. Бояна Онишкевича, писарем — ст. пл. Юрія Білика, скарбником — ст. пл. Богдана Кульчицького, референтом кандидатів — ст. пл Андрія Данилюка, і хорунжим — ст. пл. Романа Ковальчука.

Курінним 20-го куреня УПС вибрано пл. сен. Романа Юзеніва, заступником — пл. сен. Миколу Коропецького і скарбником — пл. сен. Володимира Сліжа.

„Великим Майстром Ордену" вибрано пл. сен. Ярослава Левицького, який буде координувати і вести працю обох куренів.

Обговорено пляни на майбутнє, рішено взяти участь у святкуванні Тисячоліття Християнства в Україні; пропоновано організувати прогульку до Непалю в 1987 році; постановлено взяти активну участь в Ювілейній Пластовій Зустрічі в Канаді, та насамперед далі активно працювати в ділянці виховання пластової молоді.

З нагоди 40-ліття „Ордену" видано нове число „Герольда" — офіціозу обох куренів, яке зредаґував і видав пл. сен. Мирослав Лабунька.

Відлітають сірим шнурком...

У Глендейлі, Каліфорнія, в Меморіял шпиталі, 26-го липня цього року, о год. 9-ій ранку, помер один із найбільше поважних, а також і найстарших тут наших громадян — д-р Степан Кізима — колишній старшина Української Галицької Армії, та довголітній суддя в місті Стрию.

Панахида за спокій душі св. п. д-ра Кізими відслужено 29-го липня, о год. 7-ій вечора, в похоронному заведенні Уттер МекКінлі, що її відслужили отці: о. прелат Михайло Колтуцький, о. прелат Петро Леськів, о. диякон Осип Чупіль та о. Ярослав Тростянецький. Хор співав під кермою маестра Володимира Божика.

Присутні на Панахиді з пошани до Покійного д-ра Кізими склали свої щедрі датки на установи, що їхньою долею д-р Кізима найбільше турбувався, це на Українську Католицьку Церкву, та Комітет Оборони Української Спадщини.

У середу, 30-го липня, в ранніх годинах, в українській католицькій церкві Непорочного Зачаття, в Голливуді, відбулася похоронна Служба Божа над труною св. п. д-ра Степана Кізими, що її відслужили отці: о. прелат П. Леськів та о. Я. Тростянецький, при супроводі хору маестра В. Божика.

Опісля о. П. Леськів, прощаючи покійного д-ра Кізиму в дорогу до Вічности, переповів його біографічні дані та підкреслив велику вагу Папської високої нагороди, що д-р Кізима дістав її від Папи Івана Павла II в травні минулого року. Рівно ж о. прелат Леськів пояснив характер цієї нагоди — відзнаки-медалі, а також заслуги, за які св. п. д-р Кізима отримав це відзначення.

Поховали св. п. д-ра С. Кізиму на цвинтарі Форест Лон Глейндел, що височіє над містом Лос Анджелесу.

Після похоронних відправ всі, які були там присутні взяли участь у тризні, що її влаштували в честь Покійного його рідні: брат діти, внуки та близькі їхні приятелі. Дружина покійного Марія, уже більш ніж тридцять років спочиває на українському цвинтарі Петра і Павла у Клівленді.

Тризна відбулася у церковній залі. Після молитви та обіду, прощальне слово сказав близький приятель Покійного та його родини П. Форманюк. Переповівши декілька важливих епізодів із життя св. п. д-ра Кізими, він висловив свій жаль, що з його вини зайшли неточності в його інтерв'ю, яке він перевів з д-ром Кізимою з нагоди вищезгаданої Папської нагороди. І він дослівно сказав: „Мені дуже прикро і жаль, що я, у моєму інтерв'ю з д-ром Кізимою, приготовляючи до преси, несвідомо оминув один епізод із його юнацького життя. А це — його дружбу з Степаном Цимбалою, коли то вони під час своїх студій у Львові мешкали разом, на одному помешканні, втрійку з Іваном Бучком, пізнішим нашим Владикою, та що всі вони разом належали до товариства: „Сокола Батька" та до спортового товариства „Україна", що було під опікою проф. Івана Боберського. Куди належав і син Івана Франка Петро, та відомий Федір Черник".

Під кінець П. Форманюк прочитав дві речі, що їх написав власноручно д-р Кізима: „Мій Життєпис" та „Прощальне слово до моїх дітей". (Це останнє написане в шпиталі). І як одне, так і друге зробило на присутніх глибоке враження. У своєму „Прощальному Слові" д-р Кізима дякує своїй доччі Оксані та зятеві Орестові Зозулям, за їхнє щире серце, добру душу та теплу, рідну хату, де він почувався дійсно вдома. Та ще раз, і ще, дякує їм за все. Благословляє всіх дітей своїх та внуків, прощається зі своїм братом Михайлом, та просить усіх їх, — жити у згоді, під Божою опікою.

З великою приємністю ми прослухали з магнетофонної стрічки прощальне слово Степана Цимбали, того ж самого про якого П. Форманюк уже згадував вище. Це щирий друг, товариш покійного д-ра Кізими ще з юнацьких років. Прощався він зі своїм Покійним другом, також Степаном, так як прощаються тільки друзі. І це ще раз, переконує нас, що правдива приязнь — вічна.

Перед закінченням тризни виступив зі своїм коротким, але змістовним словом внук покійного д-ра Кізими Володимир Зозуля. Він прощався зі своїм дідом, — дякував йому за миле товариство з ним, та за все інше, а головно за науку та вказівки як поводитись між людьми, щоб бути шанованим та корисним у суспільстві.

Опісля дочка св. п. д-ра Кізими Оксана Зозуля в імені всієї родини подякувала всім гостям, що пошанували покійного своєю участю на тризні. Вона зокрема висловила щиру подяку своїм приятелям за їхню допомогу, що їй вони дали в її тяжкі, опечалені дні.

І так попрощали ми нашого скромного, але великого духом св. п. д-ра Степана Кізиму, колишнього вояка — старшину Української Армії, одного з тих, що „Тую червону калину підіймали".

А тепер дані з життєпису Покійного: св. п. д-р Степан Кізима народився 13-го вересня 1888 року в Гаях, коло Львова. Від 1895 року жив у Германові, де його батько був управителем маєтку графа Сапіги. Там, у Германові, він закінчив початкову школу, та там і почалося його приятельство з Іваном Бучком — пізнішим Владикою. Українську Академічну Гімназію у Львові він закінчив 1910 року. По матурі, відбув однорічний старшинський вишкіл у Трієсті. Після того, записався на правничий факультет Львівського університету. Зараз, після вибуху війни, був покликаний до Австрійського війська. В червні 1915 року, коло Лежайська, попав у російський полон. В полоні перебував на Сибірі. Після революції втік з полону і дістався у Східню Україну, де служив у штабі одної з команд УГА В лютому 1920 року попав у большевицький полон. Там його включили в Червону армію та погнали проти Польсько-Петрлюрівських Армій; звідти він при першій нагоді й втік. Але поляки не потрактували його як втікача, але як полоненого большевика. І загнали його до табору полонених у Львові, на Личакові. З цього табору він також втік. Леґалізуватися йому допоміг тоді ректор Духовної Семінарії, його товариш Іван Бучко. Після того, за якийсь час, у тому самому університеті він закінчив правничі студії, а опісля був суддею у Стрию, де працював до приходу совєтської армії у 1939 році. Перед другим їхнім приходом він зі своєю родиною виїхав у Західню Европу. По війні він ділив долю зі своїм людом у скитальських таборах. До ЗСА прибув він 1949 року. Від 1955 року він жив у своєї дочки Оксани та зятя Ореста Зозулів у Лос Анджелесі. Тут він належав до Українського Культурного Осередку та був членом ОБВУ Армії. А також він був довголітнім членом Українського Народного Союзу. До речі, д-р Степан Кізима, майже до останніх тижнів свого життя, рясно листувався як із церковиним достойниками, так і з громадсько-політичними діячами. Та ясна річ — теж і своїми друзями. А з літературної своєї праці він залишив значний дорібок, що вартий великої уваги. А головне — праці з нашого фольклору.

ПРОПУЩЕНО РЯДКИ

У дописі В.Р. „Фльорида вшановує пам'ять сен. П. Юзика" („Свобода" ч. 165 за п'ятницю, 28-го серпня) в останньому реченні випало два рядки, що змінило текст. Повторюємо це речення повністю: „З вдячности за його працю, за його посвяту, за його моральну підтримку праці осередку членство уфундувало вітраж-вікно в церкві Осередку, щоб воно нагадувало всім шляхетну й велику людину, й щоб пам'ять про нього залишилася незабутньою в їхніх серцях". — Ред.

„Благословення..."

(Закінчення зі стор. 3)

Проти такого обмеження громадського життя збунтувалися численні громади, головно в Україні. Вони створили „Ініціятивну Групу", звідки їх назва „Ініціятивники", і 1964 року відклонилися від Ради Євангелистів-Баптистів, створивши свою власну Раду Церков Євангельських Християн-Баптистів. І хоча власті пізніше злагіднили „інструкції", спричинений ними розкол залишився. У зв'язку з цим постало зростаюче далі число нерееєстрованих баптистських громад, які відкидають засадничо будь яку співпрацю з державою, і за це зазнають постійно переслідування.

Однак органам досі не вдалося придушити активности цих баптистів. Вони ще 1962 ріку створили „Ради родин ув'язнених" — жіночу організацію, яка допомагає родинам ув'язнених баптистів, забезпечуючи їх матеріяльно, опікуючися дітьми, пишучи заяви до офіційних інстанцій та інформуючи про переслідування баптистів. Для цього „Рада родин" видає поросійськи „Бюлетень" що друкується в підпільних друкарнях.

У той же час постало підпільне видавництво „Християнин", що видає журнал „Вестник Истины" і, головно, біблії, співаники та будуючі оповідання.

У підпільних друкарнях працюють люди, що часто жертвують своїм життям. Вони роками живуть і працюють у закритих, тайних сховах, без вентиляції та природного світла, щоб не зрадити свою присутність звуком чи запахом фарби і клею. Друкують вони на машинах власної конструкції — і все частіше також на машинах, що їм привозять тайно зі Заходу.

Біблії в'яжуть інші співробітники, а розвозять і роздають їх члени громад.

Таке стисле підпільне життя можливе завдяки зразковій солідарності баптистів, що себе не тільки називають „братами" та сестрами", але й діють згідно з таким самозрозумінням, і завдяки їх безкомпромісовій готовості пожертвувати всім особистим добробутом заради Божого діла. Так їм можливо організувати тайні лісові табори для дітей чи переховувати в підпіллю необмежено довго членів громад, що їх присутність на волі їм видається більш корисною ніж в ув'язненню.

Та навіть ув'язнення служить серед баптистів Божій меті. У терпінні вони бачать благословення, бо терпіння скріплює віру. Водночас ув'язнення дозволяє місіонувати по тюрмах і таборах.

Всі ув'язнені баптисти розповідають іншим про Бога і „свідчать". А саме ув'язнення вони розуміють, так як інші нещастя й недуги, як Божі випробування на дорозі до вічности.

Тому в'язні-баптисти (їх зараз у СССР понад 200), виглядає, легше переживають муки ув'язнення: „Хоча нам в таборах не легше ніж іншим, — пише один з них, — наші терпіння все таки інакші, бо вони задля Бога".

До того баптиська солідарність допомагає своїм в'язням матеріяльно і морально. В'язні баптисти, що переважно відбувають покарання в таборах загального режиму, отримують не лише численні посилки з поживою, але й до 30 листів денно від баптистів в СССР і за кордоном. Таке піклування притягає неодного нового члена до їх громад.

Морально чиста і сувора форма життя приваблює їх особливо в Совєтському Союзі, де суспільство не тільки не виховує до ідеалів, але, навпаки, нищить їх, де духові і матеріяльні потреби остаються без задоволення, де солідарність панує тільки на кошт третього. Там солідарні, скромні, привітні і навіть у біді щасливі баптисти притягають все нових членів. Що третій баптист має менше, ніж 45 років.

До історії баптистів в Україні належить від їх початків заборона пропаґувати свою віру. Тому ці баптисти пропаґують християнство християнським способом і формою життя.

Тому що вони вже жили у ворожому довкіллі, їх інтерпретація Святого Письма завжди була особливо дослівна, і цей „фундаменталізм" посилився соціяльним складом баптистів в Україні. Це не були ані аристократи, ані міщани, а переважно робітники й селяни, що їм інтелектуальні міркування над сучасними інтерпретаціями Святого Письма були й залишилися чужі, а то й ворожі.

Тому баптисти з України дотримуються особливо строго й дослівно навіть апокрифних місць з Біблії. Не визнаючи іншої залежности, ніж від Бога, вони дотримуються засад первісних пієтистів: не курять, не п'ють алькоголю, не ходять на танці, до кіна, до театру чи на концерти. Музику вони визнають тільки релігійну, а літературу тільки будуючу. Жінки не вживають косметики, не втинають волосся і носять його покритим хустками, і живуть у „служінні" не тільки Богові, але й чоловікам.

Подружнє життя також суворо підпорядковане строгим засадам. Подружжя з небаптистами не - бажані, і супруги живуть згідно з закликом: „Ростіть і множіться" (Бт 1,22). Тому усі баптистські родини багатодітні: десятеро дітей у них — не виїмок.

Дітей баптисти виховують дбайливо в суворорелігійному дусі. У статистиках, списках в'язнів та в будуючій літературі особливо часто зустрічаються цілі покоління переконаних баптистів.

Така сувора форма життя допровадила до численних конфліктів між східніми і західніми баптистами. Одна з перших, задокументованих сутичок відбулася з початком століття під час зустрічі баптистів еміґрантів зі Східньої України в Америці. До їх громади прийшли американські баптисти, щоб їм запропонувати допомогу та організаційну співпрацю. Коли ж американці закурили сигари, українські баптисти обурено випросили „грішників".

Така первісна, проста віра відповідає соціяльній структурі баптистів в Україні. Це переважно селяни або робітники; більшість їх громад находиться коло Донецька й Харкова, у великих промислових центрах УССР.

Саме їх первісна віра спричинює помітну солідарність і жертвенність баптистів. Та щоб ця братерська структура не захиталася, баптисти потребують гострого відмежування від свого довкілля — поведінкою, але також власним зрозумінням. Вони себе засадниче називають тільки „християнами" або й „віруючими", претендуючи тим самим на виключність християнства і віри, що їх вони не визнають в інших — католиків чи православних.

Відповідно у своїх публікаціях вони не згадують переслідуваних інших Церков. Екуменізму вони явно не бажають, навіть закидаючи його реєстрованим баптистам.

Можливо, що така замкнена в собі форма громадського життя трохи відмінна в західній Україні і на Закарпатті. Згадки про переслідування баптистів у „Хроніці Католицької Церкви на Україні" свідчать про існуючі контакти з католиками. Про такі контакти, хоча й радше припадкові, згадує також в інтерв'ю в журналі „Сучасність" київський пастор Георгій Вінс, що 1979 року виїхав до ЗСА.

Пастор Вінс у тім же інтерв'ю згадує також проблему мови і розповідає, що баптисти з Галичини, що приїжджають відвідувати громади, наприклад, у Києві, під час Богослужень та спільних молитов говорять по-українськи.

Однак українські баптисти не цікавляться національним питанням. Зате питання мови завжди цікавило тим більше їх російських братів, що, як оповідає Г. Домашовець у своїй історі українського баптизму, навіть після війни на заході добивалися першенства в спільній організації і не хотіли допускати до створення окремої, української громади чи спільноти.

Не припадком, від свого початку Союз баптистів України називався не українським, а Союзом Баптистів. Такими нюансами також оперували й оперують, наприклад, комуністи в назвах своїх партій. Великодержавництво, отже, не міняється, навіть коли воно — в ім'я Боже.